

عاقل عاشق کامل

سرگذشت حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام

سید اسدالله یآوری

انتشارات لوح محفوظ

سرشناسه	: باوری، سید اسدالله، ۱۳۴۴.
عنوان و نام پدیدآور	: عاقل عاشق کامل: سرگذشت حضرت ابوالفضل العباس <small>علیه السلام</small>
مشخصات نشر	: تهران: لوح محفوظ، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۲ ص: ۱۴/۵ x ۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978 - 622 - 6330 - 02 - 2
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.	
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۶۴-۳۹۲؛ همچنین به صورت زیر نویس.
عنوان دیگر	: سرگذشت حضرت ابوالفضل العباس <small>علیه السلام</small> .
موضوع	: عباس بن علی <small>علیه السلام</small> ، ۹۲۶ - ۶۱ ق. -- سرگذشتنامه.
موضوع	: Abbas ibn Ali - Biography
موضوع	: واقعه کربلا ۶۱ ق.
موضوع	: Karbala, Battle of, Karbala, Iraq, 680
رده‌بندی کنگره	: BP۲۲/۴
رده‌بندی دیوین	: ۲۹۷/۹۵۳۷
شماره کتابشناسی فیا	: ۸۲۴۴۲۰۶
اطلاعات کوریا کتابشناسی: فیا	

● عاقل عاشق کامل «سرگذشت حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام»

مؤلف: سید اسدالله باوری
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
نوبت چاپ: دوم
تاریخ چاپ: ۱۴۰۱ ش.
صفحه و قطع: ۳۹۲ صفحه، رقعی
لیتوگرافی: اطلس نوین
ناشر: لوح محفوظ
تهران: خیابان پانزار، کوچه بنی‌هاشمی، پلاک ۱۲. تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۰۳۳۷۲ - ۰۹۱۲۱۱۹۶۲۸۰
قم: خیابان صفاییه، کوچه ممتاز، پلاک ۶۷. تلفن: ۳۷۲۰۶۴۸
https://t.me/lawh_mahfouz

کلیه حقوق این اثر متعلق به مؤلف می‌باشد

قیمت: ۱۸۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۲-۰۲-۶۳۳۰-۶۲۲-۹۷۸-۰۲-2 978 - 622 - 6330 - 02 - 2

فهرست مطالب

۱۵	پیش‌گفتار
۱۹	۱. تولد حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۲۲	(۱-۱) معنای نام مبارک
۲۵	(۲-۱) قضایای غیرمستند
۲۵	(۱-۲-۱) علت نام گذاری
۲۵	(۲-۲-۱) گریه حضرت علی <small>علیه السلام</small>
۲۶	(۳-۲-۱) محافظت از حضرت زینب <small>علیها السلام</small>
۲۹	۲. پدر حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۳۲	(۱-۲) شناسه پدر حضرت علی <small>علیه السلام</small>
۴۴	(۲-۲) شناسه مادر حضرت علی <small>علیه السلام</small>
۴۸	(۳-۲) ویژگی‌های پدر حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۶۱	۳. مادر حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۶۴	نکته‌های جالب
۶۵	(۱-۳) شناسه‌ی پدر حضرت ام‌البنین <small>علیها السلام</small>
۶۸	(۲-۳) شناسه‌ی مادر حضرت ام‌البنین <small>علیها السلام</small>
۷۰	(۳-۳) طلوع مادر

۶ عاقل عاشق کامل

- ۷۱..... ازدواج حضرت ام‌البینین رضی الله عنها (۴-۳-۳)
- ۷۱..... علت عدم ازدواج (۱-۴-۳)
- ۷۴..... چندمین همسر (۲-۴-۳)
- ۷۶..... زمان ازدواج (۳-۴-۳)
- ۷۹..... ثمره ازدواج (۴-۴-۳)
- ۸۳..... ۱. عبدالله
- ۸۵..... ۲. عثمان
- ۸۶..... ۳. جعفر
- ۸۷..... ازدواج نکردن (۵-۴-۳)
- ..... فضایل حضرت ام‌البینین رضی الله عنها (۵-۳-۳)
- ۸۹..... ولایت مداری (۱-۵-۳)
- ۹۴..... شاعر (۲-۵-۳)
- ۹۷..... داستان سرایی‌ها (۳-۵-۳)
- ۹۷..... پرستاری (۱-۳-۵-۳)
- ۹۷..... تغییر نام به کنیه (۲-۳-۵-۳)
- ۹۸..... اجازه ورود (۳-۳-۵-۳)
- ۹۸..... مثل غریبه‌ها (۴-۳-۵-۳)
- ۱۰۱..... غروب مادر (۶-۳-۳)
- ۱۰۳..... لقب‌های حضرت عباس رضی الله عنه (۴-۳-۳)
- ۱۰۳..... قمر بنی هاشم (۱-۴-۳)
- ۱۰۸..... معصوم (۲-۴-۳)
- ۱۱۰..... سقا (۳-۴-۳)
- ۱۱۴..... داستانی عجیب (۱-۳-۴)
- ۱۱۵..... منصبی دائمی (۲-۳-۴)
- ۱۱۷..... پشتیبان ولایت (۴-۴-۳)

فهرست مطالب ۷

۱۱۷.....	۵-۴) باب الحوائج
۱۱۹.....	۶-۴) پرچمدار
۱۲۳.....	۷-۴) طَبَّار
۱۲۵.....	۵. کنیه‌های حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۱۲۶.....	۱-۵) ابوالفضل
۱۲۷.....	۲-۵) ابوالقزبیه
۱۲۸.....	۳-۵) ابوالقاسم
۱۲۹.....	۶. در خدمت پدر <small>علیه السلام</small>
۱۴۹.....	۷. در خدمت حضرت امام حسن <small>علیه السلام</small>
۱۵۱.....	۸. ازدواج حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۱۵۱.....	۱-۸) زمان ازدواج
۱۵۱.....	۲-۸) همسر حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۱۵۲.....	۱-۲-۸) پدر لبابه
۱۶۲.....	۲-۲-۸) پس از حضرت عباس <small>علیه السلام</small>
۱۶۴.....	۳-۲-۸) شناسه سایر شوهران
۱۶۴.....	۱-۳-۲-۸) زید بن حسن
۱۶۵.....	۲-۳-۲-۸) ولید بن عتبیه
۱۶۵.....	۴-۲-۸) وفات
۱۶۵.....	۳-۸) همسری دیگر؟
۱۶۷.....	۹. در رکاب حضرت امام حسین <small>علیه السلام</small>
۱۶۸.....	۱-۹) پیش از قیام
۱۶۹.....	۲-۹) دوران قیام
۱۶۹.....	۱-۲-۹) در مدینه منور
۱۷۴.....	۲-۲-۹) در مکه مکرم
۱۸۱.....	۳-۲-۹) در کربلا

۸ عاقل عاشق کامل

- ۱۸۱..... آب‌آوری (۱-۳-۲-۹)
- ۱۸۱..... به فرماندهی امام علیه السلام (۱-۱-۳-۲-۹)
- ۱۸۲..... در شب هشتم (۲-۱-۳-۲-۹)
- ۱۸۵..... در روز عاشورا (۳-۱-۳-۲-۹)
- ۱۸۶..... حضور در مذاکره‌ها (۲-۳-۲-۹)
- ۱۹۱..... ردّ امان نامه (۳-۳-۲-۹)
- ۱۹۲..... امان نامه از کوفه (۱-۳-۳-۲-۹)
- ۱۹۴..... امان نامه در کربلا (۲-۳-۳-۲-۹)
- ۱۹۹..... نمایندگی از امام علیه السلام (۴-۳-۲-۹)
- ۲۰۷..... تجدید بیعت (۵-۳-۲-۹)
- ۲۱۵..... سخنرانی (۶-۳-۲-۹)
- ۲۱۶..... پرچم‌داری (۷-۳-۲-۹)
- ۲۱۷..... آرامش دهی به خاندان (۸-۳-۲-۹)
- ۲۱۸..... کمک به هم‌زمان (۹-۳-۲-۹)
- ۲۲۰..... اعزام برادران (۱۰-۳-۲-۹)
- ۲۳۰..... قضایای غیر مستند (۱۱-۳-۲-۹)
- ۲۳۰..... موعظه (۱-۱۱-۳-۲-۹)
- ۲۳۳..... جنگ با مارد و گرفتن طلاویه (۲-۱۱-۳-۲-۹)
- ۲۳۵..... گفت و گو با زهیر بن قین (۳-۱۱-۳-۲-۹)
- ۲۳۷..... اعزام فرزند (۴-۱۱-۳-۲-۹)
- ۲۳۸..... شهادت حضرت عباس علیه السلام (۱۲-۳-۲-۹)
- ۲۴۲..... زمان شهادت (۱-۱۲-۳-۲-۹)
- ۲۴۵..... علت شهادت (۲-۱۲-۳-۲-۹)
- ۲۴۶..... رجزها (۳-۱۲-۳-۲-۹)
- ۲۵۲..... قاتل (۴-۱۲-۳-۲-۹)

پیش‌گفتار

شکوفایی اندیشه‌ها و راستایی عملکردها از جمله ثمره‌های خوشایند دانستن و تحلیل صحیح رخداد‌های تاریخی است. تاریخ‌دانان به گونه‌ای در رخدادها دقت نظر دارند که گویا یکی از انسان‌های همان عصر هستند که بر اوضاع، احوال و شرایط آن‌ها اشراق کامل دارند. آن‌گونه که حضرت علی علیه السلام فرمود: «پسرم! اگر چه من به اندازه مردمی که پیش از من بوده‌اند عمر نکرده‌ام، ولی در کردارشان دقت و در اخبارشان فکر و در آثارشان سیاحت کرده‌ام تا جایی که همانند یکی از آنان شده‌ام، بلکه گویی از پی آن چه که از وضع آنان به من رسید، عمرم را با اولین و آخرین شان گذراندم.»

بارزترین بازخورد ثمره‌های تاریخ‌دانی، دریافتن عوامل فراز و فرود اقوام و ملل، فرهنگ‌ها و رسوم از درون رخدادها است که تحت عنوان معیارهای پیروزی و پیشرفت یا شکست و پسرفت به معاصران و آیندگان ارایه می‌گردد تا بتوانند از درس‌های آن‌ها پند بیاموزند و بهره‌های عملی بگیرند. آن امام

همام علیه السلام در ادامه سخن پیشین فرمود: «زال اعمال‌شان را از تیرگی و سود و زیان کردارشان را شناختم. از این رو از هر چیزی پاکیزه و خالصش را برایت انتخاب کردم؛ و از میان آن همه برنامه، زیباییش را برای تو برگزیدم و نامعلوم آن را از تو دور داشتم.»^۱

این نوشتار پیرامون حضرت عباس علیه السلام یکی از موفق‌ترین انسان‌های برجسته است. شخصیت بزرگواری که توانست در مدت عمر کوتاه خویش راه‌های ترقی معنوی را طی نماید و به رفیع‌ترین جایگاه انسانی دست یابد؛ به گونه‌ای که به نشان و الگویی روشن و آرزوی نهایی برای معنویت‌پیمایان گردد. کوشش نمودم تا این موارد را در نوشتار رعایت کنم تا اتقان و صلابت مطالب افزون گردد.

مورد اول: از مباحث اعتقادی، کلامی، فقهی و سایر مباحث مرتبط به اندازه‌ای بهره گرفتم که موجب تقویت و استحکام مناسبات تاریخی می‌شد. برای ایجاد اعتماد به برخی از رخداد‌های تاریخی، افزون بر ارزیابی سند‌های موجود، با شهرت و مقبولیت بیش‌تر نزد دانشمندان نیز تطبیق داده شد تا به راحتی مورد انکار یا تردید قرار نگیرد. کوشیدم تا میزان صحت یا سقم هر یک از داستان‌ها و قضایا برحسب اسناد موجود و نیز تطابق آن‌ها با معارف دینی مشخص گردد.

مورد دوم: از منابع سده اول و نزدیک به سال‌های زندگانی حضرت

۱. نهج البلاغه: نامه ۳۱.

پیش گفتار ۱۷

عباس رضی الله عنه برای ارجاع و استناد مطالب بهره بردم. چرا که منابع متأخر از منابع پیشین استفاده نمودند. مگر آن که منابع متأخر مطلب جدید یا تحلیلی بر آن داشته باشند که در پذیرش یا انکار واقعه ای تأثیر بگذارد یا در نقل وقایع با منابع متقدم اختلافی داشته باشد که بتوان مطلب تازه ای را استفاده نمود.

مورد سوم: این مشکلات عمده در بررسی و تحلیل رخدادهای تاریخی وجود دارد.

۱. در خصوص بیشتر وقایع تاریخی اسناد صحیح، قابل استناد و اعتمادساز وجود ندارد.

۲. تحریف های زیادی پیرامون شخصیت بسیاری از بزرگان مسلمانان انجام گرفت. از این رو داستان های غیر مستند فراوانی در فرهنگ عمومی - حتی در برخی از نوشتارهای وزین - وجود دارد که تنها موارد معدودی از آن ها در این نوشتار نقل و نقد گردید.

۳. شهرت برخی از وقایع غیر مستند به قدری است که شاید نقد یا انکار آن ها به مذاق علاقه مندان به آقا ابوالفضل العباس رضی الله عنه خوش نیاید. هر چند ساختار تاریخی نوشتار مانع از آن است که تمام وقایع غیر مستند را نقل و نقد کنم.

مورد چهارم: برای اختصار در پاورقی ها نام خلاصه کتاب ها ذکر گردید، ولی در فهرست منابع نام کامل آن ها را ثبت نمودم. افزون بر این،

منابع را براساس سال وفات نویسندگان آن‌ها تنظیم نمودم تا معلوم شود که اصل مطلب از چه منبعی است که دیگران با اندکی تغییر از آن‌ها استفاده و نقل نمودند.

مورد پنجم: پیش از مراجعه به تفاسیر قرآن مجید با دقت در آیه‌های شریف به نظر و تفسیری دست می‌یافتم. اعلام نشانی برخی از تفاسیر در پاورقی برای مطالعه‌ی بیش‌تر مطالعه‌کنندگان، معرفی صاحب‌نظران دیگر و اطمینان‌یابی به صحت و اتقان نظر نگارنده می‌باشد.

مورد ششم: در ترجمه قرآن کریم، نهج البلاغه و سایر متون عربی از ترجمه‌های موجود بهره گرفتم، هرچند تغییرهایی را در برخی از موارد دادم. امیدوارم این نوشتار با عنایت آقا حضرت عباس علیه السلام مورد توجه شیعیان و سایر علاقه‌مندان - به ویژه صاحب‌نظران - قرار بگیرد؛ تا با نقد عالمانه و بررسی محققانه سبب ارتقای کتب و کیفی در چاپ‌های بعدی این نوشتار و نیز سایر کتاب‌های تاریخی ام گردد.

در پایان از برادر فاضل جناب آقای محمد محمدی نصرآبادی جهت ارایه مشاوره در گزینش نام کتاب تشکر وافر و سپاس کامل دارم.

والسلام

سید اسدالله یاورى، حوزه علمیه قم مقدس

۱۴۰۰/۰۵/۲۷ - نهم محرم الحرام ۱۴۴۳